

Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT
SPLIT, DECEMBER 2017, LETO XXV. ŠT. 201

Planika

GLASILO SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA TRIGLAV SPLIT

GLASILO FINANCIRA URAD ZA
NARODNE MANJŠINE VLADE
REPUBLIKE HRVAŠKE

zanj Mag. Cveto Šušmelj

NASLOVNICA

Foto: Stanko Mravljak
Cerkev sv. Uršule na Uršlji gori

UREDNIKA

Vera HRGA

UREDNIŠKI ODBOR

Cveto ŠUŠMELJ
Nadežda ETEROVIĆ
Ivan KOSMOS

LEKTORICE IN PREVAJALKE

Vera HRGA
Dada ŠANTIĆ
Ana MATUSINOVIĆ

PRIPRAVA IN TISK

DES - Split
www.des.hr

NATISKANO

380 izvodov

RAZPORED AKTIVNOSTI

Ponedeljek: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR
Torek: od 18.00 - 21.30 DOPOLNILNI POUK
Sreda: od 17.30 - 19.30 KLEKLJANJE ČIPKE
Četrtek: od 19.00 - 21.00 PEVSKI ZBOR
Petek: od 18.00 - 20.00 DRAMSKO LIT. URICE
Sobota: od 10.00 - 12.15 DOPOLNILNI
POUK IN OTROŠKE DELAVNICE

Uradne ure tajnice:

ponedeljek, sreda in petek zjutraj od 9.00-12.00 ure
Društveni prostori so odprti vsak dan, razen sobote,
nedelje in praznikov od 9.00-12.00

SLOVENSKO KULTURNO DRUŠTVO TRIGLAV SPLIT

Šibenska 3, 21000 SPLIT, HRVAŠKA
Tel: 021 343 137, Fax: 021 321 434
Uradni mobitel: 091 150 44 98

E-mail: slovensko.drustvo.triglav@st.t-com.hr

www.triglav-split.hr

IZ ŽIVLJENJA DRUŠTVA

- Predsednik društva mag. Cveto Šušmelj imenovan v svet Vlade RS
- Zagrebško Vseslovensko srečanje in srečanje s pravo liško vilo
- Posmrtno odlikovan slovenski junak Branko Zemljarič
- Gostovanje v Borovnici
- Obisk in ogled tehniškega muzeja Slovenije v Bistri
- Čipka kot modni detalj
- Spretno roke, glina, vreteno, krožnik
- Kamišibaj, dragocen pripomoček za pedagoško delo

IZ DRUGIH DRUŠTEV

- Slovenci na Reki že sedemdeset let povezujejo druge narodne manjšine
- Dvajset let delovanja Kulturnega društva Slovencev Dr. France Prešeren, Šibenik

KEKCI

- Kdor vesele pesmi poje gre po svetu lahkih nog
- Nepozabna avantura
- Kruhek naš ljubi
- Muca Copatarica pozdravila Miklavža

UTRINKI, ŠALE, RECEPTI

- Novosti s slovenskega knjižnega trga
- Borštnikov prstan letos Saši Pavček
- Svet živi za dan ljubezni
- Naj živi glasba
- O jeziku-Interesne govorice

VELEPOSLANISTVO REPUBLIKE SLOVENIJE NA HRVAŠKEM

Alagovićeva 30, 10000 Zagreb, Hrvatska
Tel: (+) 3851 6311 000, Fax: (+) 3851 61 77 236
Elektronska pošta: vzg@gov.si
Spletni naslov: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>
Uradne ure so od ponedeljka do petka od 8.00 do 16.30.

Konzulami oddelek Veleposlaništva:
Tel: (+) 3851 631 1014, Fax: (+) 3851 468 0387
Uradne ure so ob ponedeljkih, sredo in petkih od 9.00 do 12.00.

GENERALNI KONZULAT REPUBLIKE SLOVENIJE v Splitu

Istarska 9, 21000 Split, Hrvatska
Tel/Fax: (+) 385 21 389 224
Elektronska pošta: generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr
G. Branko Roglič, častni generalni konzul

Uradne ure konzulata so od ponedeljka do petka od 9.00 do 13.00.

Kmalu bo za nami tudi 2017. Je bila težka? Komaj čakate, da že mine? Pa menda ja ni bili tako hudo! Kako poje Gabi: Pamtim samo sretno dane... V mislih vrtim same lepe spomine. In teh letos ne manjka. Posebno veliko veselih so mi dala naša slovenska druženja, bodisi v društvu, na izletih ali pa v gledališču. Ponosni smo lahko na svoje dosežke, na vse kar smo ponudili svojim članom, svojim someščanom pa tudi publiki v Sloveniji, kjer je bilo veliko koncertov. Razstave, likovne in čipkarske, so se vrstile, Kekci so bili pridni kot še nikoli. Vse načrtovano je izpeljano.

To si želimo tudi za prihodnje leto. In tako tudi bo. Naj nihče ne poskuša omajati tega optimizma. Vsi smo že siti stokanja in prigovarjanja, da je čedalje slabše. Potrudimo se vsi, da bo boljše. In bo!

Zaželim si torej najprej tišto, kar nam je res nujno: zdravja, sreče, ljubezni; zaželim pa si tudi ljubeznivosti, razigranosti, morda malo več denarja pa malo manj kil. Naj sosedom cvetijo rože, naš pogled skozi okno bo lepši.

Ana Matutinović

Načrtovane aktivnosti:

- 3. februar ob 10.00 OTROCI O PREŠERNU/ SKD Triglav, Šibenska 3
 - 6. februar ob 18.00 ČIPKA IN RISBA PREŠERNU/ SKD Triglav, Šibenska 3
 - 8. februar ob 18.00 Celovečerni koncert, GKL Split, Tončićeva 1
- IZ DVEH DEŽEL: Tamara Povh, klavir , Sausan Hussein, violina
- 9. februar gostovanje ob Kulturnem prazniku v Dubrovniku

PREDSEDNIK SLOVENSKEGA KULTURNEGA DRUŠTVA „TRIGLAV“ SPLIT MAG. CVETO ŠUŠMELJ IMENOVAN V SVET VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA SLOVENCE PO SVETU

Predsednik Vlade Republike Slovenije dr. Miro Cerar je dne 21.11.2017 s sklepom imenoval nove člane Sveta Vlade RS za Slovence po svetu s petletnim mandatom. Svet za Slovence po svetu je stalno posvetovalno telo Vlade Republike Slovenije, sestavljajo pa ga predsednik sveta (predsednik Vlade), podpredsednik sveta in 19 članov. Od tega je šest predstavnikov državnih organov in institucij ter organizacij civilne družbe iz Republike Slovenije in 13 članov predstavnikov Slovencev po svetu. V 9. odst., 22 člena Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja je določeno, da predsednik Vlade Republike Slovenije imenuje v Svet za Slovence po svetu:

- štiri predstavnike Slovencev, živečih v evropskih državah, pri čemer sta dva predstavnika slovenskih izseljencev, živečih v državah nekdanje Jugoslavije;

- tri predstavnike Slovencev, živečih v Južni Ameriki, pri čemer sta dva predstavnika Slovencev živečih v Argentini;

- tri predstavnike Slovencev, živečih v Severni Ameriki, pri čemer sta dva predstavnika Slovencev živečih v Združenih državah Amerike, drugi pa predstavnik Slovencev, živečih v Kanadi;

- dva predstavnika Slovencev, živečih v Avstraliji;

- in enega predstavnika Slovencev, živečih v ostalih državah drugih celin.

Dne 10. julija 2017 je predsednik Vlade Republike Slovenije v pismu pozval Slovence po svetu, državne organe in institucije ter organizacije civilne družbe iz Republike Slovenije, da posredujejo predloge za imenovanje novih članov sveta, ker se mandat sedanjim članom sveta v letošnjem letu izteka.

Zveza slovenskih društev na Hrvaškem je kot krovna in reprezentativna organizacija slovenske skupnosti s pozivom in obrazložitvijo povabila

društva, da podprejo kandidature Cvetota Šušmelja, ter da tako dobijo predstavnika, ki uživa skupno podporo. Predlog je poslan na Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki je pripravil seznam kandidatov in ga skupaj s svojim mnenjem predložil predsedniku sveta, oziroma predsedniku Vlade RS.

Slovinci na Hrvaškem tako imajo prvič svojega predstavnika v Svetu Vlade Republike Slovenije za Slovence po svetu.

Zahvaljujemo se Zvezi slovenskih društev na Hrvaškem za podporo kandidature, Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu za sprejem kandidature, ter predsedniku Vlade RS za imenovanje.

Imenovanje Cvete Šušmelja za člana Sveta Vlade RS za Slovence po svetu je zanj in za nas izjemna čast, doživeli smo ga kot celotno priznanje njemu in vsem nam, ki že 25 let uspešno delujemo v Slovenskem kulturnem društvu „Triglav“ Split.

UREDNIKA

Vera Hrga

ZAGREBŠKO VSESLOVENSKO SREČANJE IN SREČANJE S PRAVO LIŠKO VILO

Kar nekaj časa me je naša tajnica uporno in profesionalno nagovarjala naj napišem nekaj besed o prelepem izletu na sever (v smeri moje matične domovine), v Zagreb, na „Vseslovensko srečanje“, in pa o poti domov, na jug, o ogledu prelepih Rastok.

Nisem pisatelj, niti potopisec, še najmanj pa novinar, pa sem se kljub temu odločila opisati ta izlet za tiste, ki se ga niso udeležili.

Meni je to bil prvi izlet z našim društvom. Vedno sem si „našla“ opravičeni razlog, da se ne prijavim in ne udeležim izletov: babica servis, družinske obveze, starši v Ljubljani, hiša v Turnju, dodatno delo in zaslužek zaradi sramotno nizke pokojnine...

Tokrat sem pa le trdno odločila, da se izleta udeležim. Vsa opravičila sem potisnila in prijavila sebe in moža, ki sprva ni bil preveč navdušen, ampak tokrat sem jaz uporabila „dalmoško“ taktiko (ljubavi, sonce, jedini...), ki se je na koncu pokazala uspešna.

Ana mi je podrobno opisala, kje in kdaj naj zjutraj čakam avtobus. Dala mi je celo Cvetino številko mobitela ...vse, vse OK, le avtobusa od nikoder. Nasadila sem se na samo križišče pri štadionu in stiskala palce, da se pojavi avtobus, moj dravec je pa tiho našteval... Kličem predsednika, številka ni točna, kličem ponovno, številka ni točna... obupana kličem Ano, očitno sem jo zbudila. Kakor prava super tajnica mi je odgovorila: „Dala sem Ti pravo Cvetino številko mobitela, stoj tam, kjer si, te bodo že našli in pobrali!“ Končno, eto, avtobus IM registracija. Vkrkali smo se. Naj povem še kratek komentar Ivana Kosmosa, ko

sem povedala, da sem Ano v obupu poklicala: „Kaj? Ano si klicala in zbudila? Ne piše se Ti dobro...“

Ma, baš me briga, v avtobusu smo, gremo na izlet; in to proti severu. Gremo v Zagreb, gremo na vseslovensko srečanje, juppi, lepo mi je in še lepše mi bo. Moj dragec je prenehal naštevati in veselo se je vklopil v našo družbo.

Pot do Zagreba je neverjetno hitro minila. V hotelu IN v Remetincu smo se razporedili po sobah, se na hitro osvežili, okrepili in krenili proti hotelu Panorama.

A joj, koliko ljudi, koliko mojih rojakov iz vseh strani „lijepe naše“. Da iz lepe, tudi naše domovine, naše druge domovine, ki nam je velikodušno razširila prijateljske roke.

Na vhodu v hotel so nas dočakali slovenski muzikanti in naša narodna pesem nas je ponesla v rodno domovino in kaj hitro so mnogi od nas zapeli in se tudi zavrteli na velikem platoju pred hotelom. Organizatorica nas je z velikim trudem komaj uspela zbrati na središče platoja, da se naredi milenijska fotografija. Potem nas je napotila v veliko dvorano v hotelu, kjer smo prisostvovali pozdravnemu govoru slovenske veleposlanice v Zagrebu, ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu in zagrebškega župana.

Enoglasni zaključek: Bodimo most prijateljstva naših prijateljskih domovin.

Kratek kulturni program je bil skrbno pripravljen in prelep. Bila bi nepoštena, če ne bi izdvojila našega Marija in Tamare, ki sta s svojim nastopom „Kje so tiste stezice“ požela gromoglasen aplavz. Pika na „i“

je bila „himna“ Slovencev v tujini: SLOVENIJA, OD KOD LEPOTE TVOJE... Vsi smo vstali in s solzami v očeh zapeli in peli, peli... Tako sem bila zanesena, da ne znam povedati, kdo je bil klavirska spremljava in od kod je bil fant, ki je na odru začel peti.

Polni vtisov in emocij smo se spustili v hotelsko restavracijo, kjer nas je čakala bogata večerja s pijačo in pa, seveda, naši muzikanti iz Sevnice, ki nas niso pustili „v miru“ niti povečerjati. Nič jim nismo zamerili. Kljub polnim trebuščkom smo se na plesnem podiju veselo zasukali. Kdo ve, kako dolgo bi se še vrteli, če nas Cveto ne bi „nagnal“ v avtobus in v Remetinec na spanje.

SREČANJE S PRAVO LIŠKO VILO

Naslednje jutro smo po bogatem zajtrku krenili proti Karlovcu, v Rastoke. Bila sem tam že pred domovinsko vojno in Rastoke so mi ostale v prelepem spominu. Tokrat pa sem bila kar malo skeptična, kajti vedela sem, kaj se je dogajalo na področju Karlovca, Turnja in Slunja med časom domovinske vojne in tudi videla razvaline takoj po vojni, ko sem po tej poti šla v Slovenijo.

Bila sem prijetno presenečena, ko smo se zaustavili pred lepim novim hotelom Mirjana, kjer nas je dočakala krasna, dolgolasa vila Mirjana, vsa v belem, z belim venčkom v laseh. Predstavila se je kot lastnica hotela in naša vodička po prekrasnih Rastokah.

Skozi njeno pripovedovanje smo lahko dopolnili svoje znanje in na licu mesta videli, kaj vse nam narava nudi in kako lahko človek njeno lepoto in blagodat izkoristi v svoje dobro, ne da bi jo okrnili.

Utrujeni od dolgega sprehoda in svežega zraka smo se, polni prelepih vtisov, vrnili v hotel, kjer nas je čakalo obilno liško kosilo in za tem naš IM avtobus. Pa nazaj na jug, na jug, domov, domov, da domov, v Split, v „najlipše mesto na svitu“.

Naj bo žal vsem tistim, ki niso šli z nami!

Jasmina Budanović

POSMRTNO ODLIKOVAN SLOVENSKI JUNAK BRANKO ZEMLJARIČ

Predsednica Kolinda Grabar Kitarović posmrtno odlikovala Branka Zemljariča

»Branko Zemljarič je bil usposobljen za naloge najvišjega nivoja, bil je zaljubljenec v morje, vrhunski potapljač. Ponosen sem, da sem imel takšno osebo« je na slovesnosti ob obeleževanju dneva tega postrojenja v Lori 13. oktobra dejal prvi vojni zapovednik divizije pomorskih in kopenskih diverzantov hrvaške vojne mornarice **Slobodan Preradović**.

Branko Zemljarič je rojen v Ptuju leta 1960. V vrste borcev v domovinski vojni se je vključil prostovoljno, kot vojna oseba z velikimi izkušnjami v pomorsko diverzantskih operacijah. Padel je 16. maja leta 1992 ob izvajanju diverzantske akcije v akvatoriju luke Slano. Njegovi posmrtni ostanki so še vedno nekje v morskih globinah.

Odposlanica predsednice Kolinde Grabar Kitarović in državna tajnica v Ministrstvu veteranov **Nevenka Benić** je družini Zemljarič izročila posmrtno odlikovanje reda Petra Zrinskega in Frane Krste Frankopana ter v svojem govoru med drugim najavila, da je v pripravi monografija, v kateri bo prikazana pot tega postrojenja.

»Zemljarič je kot Slovenec - pripadnik vojaške mornarice, svetel primer mosta med dvema sosednjima, prijateljskima državama« je v svojem govoru izjavila veleposlanica RS na Hrvaškem dr. **Smiljana Knez**, ponosna na Zemljaričev doprinos in darovano življenje za obrambo domovine Hrvaške.

»To priznanje je pomembno za njegovo družino, oni so tisti, ki ostajajo« je rekla veleposlanica dr. Smiljana Knez

Duje Zemljarič na žalost ni imel priložnosti spoznati svojega očeta, saj je takrat imel še štiri leta. »Od očeta sem se naučil, kaj pomeni biti človek. Trudil se bom, da te vrednote vsadim svojim otrokom,

Odposlanica predsednice RH Nevenka Benić (v sredini) je soprogi in sinu pokojnega Branka Zemljariča predala odlikovanje

njegovim vnukom«. S plemenito gesto je dokazal, da je ponosni sin hrabrega očeta, saj je zaprosil državno tajnico, naj prenese prošnjo predsednici, da omogoči odlikovanje vseh padlih, ki ga do sedaj še niso dobili.

Za sedelovanje na slovesnosti je zbrovodkinja Tatjana Kurajica prejela Zahvalnico

V priložnostnem programu so sodelovali člani pevskega zbora SKD Triglav, pod vodstvom prof. **Tatjane Kurajica**. Poleg uvodne himne so odpeli še nekaj slovenskih in hrvaških pesmi.

Družina je sprejela tudi portret pokojnega Branka, delo **Ive Tomažina**, člana likovne sekcije SKD Triglav.

Tekst: Vera Hrga

Foto: Ivica Hržić

GOSTOVANJE MePZ TRIGLAV SPLIT V BOROVNICI

Veselili smo se gostovanja v malem mestecu Borovnica blizu Ljubljane. Na poti proti Sloveniji nas je spremljalo lepo in toplo vreme, pa nas je naš dokazani šofer Joško varno in hitro pripeljal v romantično Vrhniko.

Namestili smo se v Hotelu Mantova, v središču mesta. V prelepem in udobnem hotelu s prijaznim osebjem nas je čakalo kosilo.

Toda pravo presenečenje nas je čakalo v OŠ dr. Ivana Korošca v Borovnici, kamor so nas odvedli domačini in kjer je bil zvečer tudi koncert.

Polivalentna OŠ v tako majhnem mestecu, nekoč pomembnem križišču železniške proge Ljubljana – Trst- Reka-Koper, z veliko dvorano, pravim odrom, akustičnim stropom v obliki školjke, z vgrajenimi stalnimi širokopasovnimi mikrofoni je instinktivno izzvala primerjavo s šolami na Hrvaškem. Kakšna razlika!

Z jesenskimi plodovi in barvitim listjem okrašen oder ja pričaral inspirativno atmosfero. Prve so na koncertu, ki se je pričel ob 19.00 uri, mladostno in originalno tri skladbe zapele pevke ŽePZ TONJA iz Borovnice. Potem se je z zanimivim repertoarjem slovenskih ljudskih pesmi predstavil MPz Polšnik iz Litije.

Kot tretji smo prepolni dvorani zadovoljne publike zapeli mi, oboroženi z dobro voljo in pozitivnimi vibracijami in poželi dolg in gromki aplavz.

Naš predsednik Cveto Šušmelj je v kratkem govoru predstavil aktivnosti našega društva in sledila je prisrčna izmenjava daril.

Potem se je dvorana v hipu spremenila v prostor za pogostitev. Kakšna neverjetna metamorfoza iz gledališča v švedsko mizo. Prijetno druženje je ob petju potrajalo dolgo v noč in znova dokazalo da nas povezuje in zmaguje.

Nedelja, naslednji dan, je bila prav tako maksimalno organizirana. Obiskali smo Tehnični muzej v Bistri in to je bila nova čarobna zgodba. Prostori muzeja v starem dvorcu so razdeljeni na zgodovinska obdobja, zajemajo vse razvojne faze človeškega in živalskega sveta.

Na koncu so nas domačini popeljali še na Laškarjevo domačijo v Zabočevem kjer je bilo mogoče občutiti pravi ekološki način vzgajanja, v kar smo se lahko prepričali z degustacijo in nakupom.

Polni prijetnih doživetij smo se vrnili v hotel, od koder smo se zadovoljni napotili proti domu.

Znova moram poudariti, da za vsa uspešna gostovanja z vnaprej dogovorjenim razporedom in bogato vsebino gre zahvala našemu predsedniku Šušmelju.

»O kresi se dan obesi«

Oktober smo se udeležili tudi seminarja za 49. Tabor slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični, ki bo v juniju leta 2018 nosil zanimiv naslov iz ljudskega reka »O kresi se dan obesi«.

Seminar je vodil proslavljeni dirigent Igor Švara, celotno pripravo podpisuje Stane Peček, a organizacijo uspešnega potovanja zopet naš predsednik Šušmelj.

Tatjana Kurajica

OBISK IN RAZGLED TEHNIŠKEGA MUZEJA SLOVENIJE V BISTRI

Prijazni domačini ŽPZ TONJA iz Borovnice so nam v nedeljo dopoldne organizirali obisk in ogled TEHNIŠKEGA MUZEJA SLOVENIJE v Bistri blizu Vrhnike.

Glavne muzejske zbirke TMS se nahajajo v nekdanjem kartuzijanskem samostanu v Bistri. Sam pogled na poslopje starega samostana je impresiven. Samostan obstaja od leta 1220. Skozi stoletja so samostansko poslopje uničevali mnogi požari in potresi, pa je velikokrat predelan in dograjevan. Leta 1826 ga je kupil trgovec in tovarnar Franc Galle. On in njegovi nasledniki so Bistri vtisnili podobo graščine, kakšno ima še danes, skozi dvorišče pa teče reka Ljubljanica. Po II. svetovni vojni je celotno posestvo nacionalizirano in je leta 1951 tukaj muzej dobil svoje prve prostore.

Sam muzej hrani več kot 16.000 muzejskih eksponatov iz raznih področij znanosti in tehnike.

Vsi predmeti niso postavljeni na ogled, ampak so shranjeni v muzejski deponiji. Trenutno je postavljeno na ogled le okoli 500 predmetov iz naslednjih zbirk in področji znanosti: žagarstvo, lesarstvo, mlinarstvo, šivalni stroji, tekstilna industrija, kolesa, vozila v cestnem prometu, tiskarstvo, telekomunikacije in poštne znamke.

Muzej je velik in si ga je bilo težko ogledati v kratkem času. Zagotovo je ena od najzanimivejših zbirk cestnih vozil, kamor so uvrščeni: stara kolesa, motocikli, razni modeli avtomobilov, od tovornjakov do specialno namenjenih in osebnih. Vsekakor si je bilo posebno zanimivo ogledati zbirko Titovih osebnih avtomobilov. Od vseh lepih in vrhunskih avtomobilov mi je največjo pozornost pritegnil osebni oklopni terenski avto ruske proizvodnje, znamke ZIS 115, težak 8 t, katerega debelina okenskih stekel je impresivnih 8,5 cm.

Tehniški muzej Slovenije v Bistri je vsekakor ogleda vreden, vse nas je navdušil in ostal nam bo v izredno lepem spominu. Hvala domačinom.

Tekst in foto: Ivan Kosmos

ČIPKA KOT MODNI DETAJL

Lepoglava 2017

Lepoglava ni samo mesto, kjer se razstavljajo najboljše dela posameznih društev in dežel. To je kraj, kjer se srečujejo ljubitelji čipke, kjer se vsi počutijo dobrodošli in kamor se vedno radi vračajo. Festival čipke v Lepoglavi pa ima prav posebno mesto v čipkarstvu.

Za to gre zasluga predvsem ljudem, ki z žarečo ljubeznijo organizirajo vsak festival, kot da je prvi. Kljub vsem težavam, posebno finančnim, dajejo vse od sebe, da bi se vsi udeleženci in obiskovalci festivala počutili počaščeno in dobrodošlo. Tako je bilo tudi letos, že enaindvajsetič.

Udeleženci prihajajo že dan pred otvoritvijo, saj je treba pravočasno urediti razstavne prostore. Tudi me, klekljarice SKD „Triglav“ Split, smo uredile naš razstavni prostor, pri čemer smo tehtno preverile vsako malenkost.

Potrudile smo se tudi tokrat dostojno predstaviti naše društvo. Letošnja tema razstave je bila čipka kot modni detajl. Poleg oblačil smo predstavile tudi nakit, šale, torbice. Vse kar potrebuje ženska, ki ima rada lepe in originalne stvari v svoji garderobi.

Potrdilo za to smo dobivale ves čas festivala. Pohvale so prihajale od vseh enako, od drugih čipkaric in od obiskovalcev. Posebno smo bile vesele komplimentov in predlogov kolegic iz drugih dežel, predvsem slovenskih, najbolj od čipkaric iz Idrije, katerih izdelavo čipk najraje negujemo.

Letos je bila partnerska dežela Nemčija. Razen delikates iz omenjene dežele smo imele na mednarodni večerji priložnost uživati ob hrani in pijači iz raznih evropskih držav. Za to priložnost vsak prinese neko avtohtono jed iz svojega kraja. Čeprav je iz Hrvaške bilo več klubov, nismo imele problema izbrati nekaj posebnega in tradicionalnega iz Splita in Dalmacije, saj ima vsak kraj pestro kulinarčno dediščino.

Ob tej večerji bogatih okusov, arom in barv se podirajo meje držav, iz katerih prihajamo, niti prepletene čipke pa nas povezujejo v eno celino.

Takšno manifestacijo potrebujemo vsi, ne samo čipkarice. To ni samo priložnost za nadgradnjo kreativnosti, motiviranosti ali vztrajnosti pri izdelavi čipke. To je tudi način, da se kultura in tradicija izdelave čipke zadrži za bodoče generacije in zato želim, naj Mednarodni festival čipke v Lepoglavu obstane čim dlje.

Dragica Marinović
Foto: Katica Kaštelan

Spretné roke, glina, vreteno, krožnik

Keramična delavnica v Slovenskem etnografskem muzeju

Novica, da sva z Gabi sprejeti v keramično delavnico v Ljubljani, ki jo je letos že četrtoč zaporedoma organiziralo Združenje Slovenska izseljenska matica, me je neizmerno razveselila. Z avtobusom sva se napotili do Zagreba, naprej v Ljubljano pa z vlakom. Čas do namestitve v hotelu sva izkoristili za ogled mesta. Z vzpenjačo sva se povzpeli na Ljubljanski grad. Dan je bil prelep, stari grad obsijan s soncem. Kavica v tako lepem ambientu se je zares prilegla.

Po kosilu naju je v predverju hotela pričakala glavna tajnica SIM Jasmina Ilić in naju odvedla do Etnografskega muzeja, kjer sva spoznali akademsko kiparko in keramičarko Evo Peterson Lenassi, ki bo vodila keramično delavnico v njenem ateljeju pri Slovenskem etnografskem muzeju. Pridružili sta nama še Vesna iz Pulja in Sonja iz Beograda.

Takoj po potici in kozarčku okrepitve nas je Jasmina zapustila, a Eva pričela z zgodbo o glini.

Ko gledaš nekoga, ki se z glino druži že 40 let ugotoviš, da le ni vse tako preprosto kot se zdi.

Glino je potrebno najprej dobro premesiti, da v njej ne ostanejo zračni mehurčki, ki bi kasneje otežili delo. Potem se pripravi voda, orodja, spužvica in vreteno. Glina se položi v sredino vretena in se jo med vrtenjem pritiska na center. Potem pa sledi najtežji del - glino je potrebno s pritiskanjem navzgor centrirati in mehurčke izvleči na površino. Potem glino zopet potisniti nazaj in če je dobro centrirana, se lahko prične z delom. S palcem se naredi majhna vdolbina, potem pa luknja, odvisno

Tokuju 20.000 kamišibajkarjev (30.000 jih je bilo vseh širom po svetu).

Ohranil se je celo med drugo svetovno vojno kot politično propagandni medij.

S pojavom televizije je nato počasi spet zamrl. Zanimivo je, da so televiziji na začetku rekli "denki" kamišibaj, kar po japonsko pomeni električni kamišibaj.

Iz ulic se je preselil v razrede in igralnice, kjer je dandanes dragocen pedagoški pripomoček.

Prevzeto: <http://slikovedke.com/kaj-je-kamisibaj/>

Kamišibaj, dragocen pripomoček za pedagoško delo

Sama sem se s to zanimivo obliko uprizoritvene umetnosti prvič srečala na letošnjem Kulturnem bazarju v Ljubljani, ki smo ga v okviru vsakoletnega seminarja obiskali učitelji dopolnilnega pouka slovenščine. Predstavilo nam jo je Gledališče Zapik.

Muzikolog, lutkar, ilustrator Igor Cvetko in dramaturginja Jelena Sitar sta v novembru v Split – sicer ne na kolesu - prinesla kamišibaj in vzbudila veliko zanimanje zanj.

»Mala šola« kamišibaj gledališča, ki sem se je udeležila, nam je ponudila osnovna znanja, na osnovi katerih bomo lahko razvijali lasten pristop k tej umetnostni obliki kot ustvarjalci, ali pa jih bomo uporabljali pri svojem pedagoškem delu. Kamišibaj je na videz enostavna forma v malem okvirčku in ob njem, toda ta specifična umetnost, je bogata, saj vsebuje različne umetniške zvrsti: literarno, likovno, gledališko, filmsko ... Blizu je tudi risanemu filmu in stripu. Vse to kamišibaj vsebuje, a ni nič od tega.

Veselo na delo

Kamišibaj me je prevzel, v njem sem takoj videla odličen pripomoček za moje pedagoško delo, ki ga je bilo treba takoj preizkusiti in uporabiti.

V Sloveniji sem naročila butaj iz lipovega lesa, ki je prispel nenavadno hitro (vse pohvale proizvajalcu), izdelala sem ilustracije in predstava se je lahko začela. V sobotni skupini otrok sem predstavila Mojco Pokrajculjo in moram povedati, da so otroci odprtih ust in brez besed prisluhnili pravljici, jo razumeli in na koncu pokazali odkrito navdušenje. Kako zanimivo bo šele takrat, ko bodo sami izdelali svojo zgodbo, ilustracije in spremno besedilo v slovenščini. Zelo se veselim!

V torkovi skupini izpopolnjevalcev sem predstavila Levstikovega Martina Krpana z ilustracijami Hinka Smrekarja. Tema je bila posvečena tudi 100 letnici izida te knjige, Levstiku in kaj je z junakom Krpanom želel sporočiti Slovencem.

Vera Hrga

BUTAJ, TA ČUDEŽNA ŠKATLA

Čiribu, čiriba, glej ta mala škatlica!

Očarala me je z enostavnostjo in funkcionalnostjo. Odpreš okence in se znajdeš na lesenem odru v zgodbah, ki te popeljejo v svet domišljije.

To prekrasno papirnato gledališče Kamišibaj se je pritihovalo na naš pouk

slovenščine iz daljne dežele Japonske.

Pravljice v slikah za otroke in odrasle se že od osmega stoletja v svoji izraznosti in pripovedni odličnosti kamišibajkarja (pripovedovalca) rojevajo pred gledalcem.

Prava je to priložnost vstopiti v pravljичni svet iz naših otroških let. Ali pa ustvariti sam svojo narisano zgodbo in jo povedati drugim.

Takšna pravljica, takšna oblika pripovednega gledanja odpira, posebno otrokom, domišljijo, kreativnost in vokabular, zlasti še, če je beseda v tujem jeziku.

Bil je to moj osebni in posebni stik z zgodbo, uprizorjeno na lesenem odru, ki je napolnila naše srce in bila paša za oči, pristen dogodek neposrednega prenosa zgodbe. Presenetljiva tišina v zamračeni učilnici, pozornost osredotočena na osvetljeni leseni butaj in risbe v njem, na besede, ki so jih spremljale in čas, ki je minil v hipu.

V prihodnosti si želim še veliko takšnih lepih trenutkov pred kamišibajem in s kamišibajkarjem kot je naša učiteljica pouka slovenščine.

Ana Šušmelj

Slovenci na Reki že sedemdeset let povezujejo druge narodne manjšine

Sedemdesetletnica za nikogar ni majhen jubilej in prav toliko let svojega obstoja je letos praznoval Slovenski dom KPD Bazovica na Reki. V društvu so praznovanju svoje visoke obletnice posvetili celo leto. Organizirane so bile fotografske in gledališke predstave ter nastopi folklornih skupin.

Osrednja slovesnost je potekala v soboto, 18. novembra v Hrvaškem kulturnem domu na Sušaku.

Proslave so se udeležili tudi visoki gosti: minister Gorazd Žmavc, skupaj z državno sekretarko na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Aleksandro Pivec, veleposlanica RS na Hrvaškem dr. Smiljana Knez, reški župan mag. Vojko Obersnel, namestnik župana Primorsko-goranske županije mag. Petar Mamula, poslanka v hrvaškem parlamentu Ermina Lekaj Prljaskaj, predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc in ostali predstavniki slovenskih društev na Hrvaškem.

Na tem svečanem dogodku so bili v imenu SKD Triglav Split navzoči predsednik društva, Cveto Šušmelj s soprogo Ano Šušmelj, predsednica Izvršnega odbora, Nadežda Eterović ter voditeljica MePZ Triglav Split, Tatjana Kurajica.

Minister Žmavc je v svojem nagovoru povedal, da je KPD Bazovica pomemben steber slovenstva, vzdržuje vezi z matično domovino ter povezuje Slovenijo in Hrvaško.

Veleposlanica dr. Knez je poudarila, da Slovenci na Reki povezujejo druge narodne manjšine ter da je bogastvo Reke prav v tej kulturni raznolikosti in sožitju manjšin z večinskim narodom.

Po uvodnem pozdravu predsednika KPD Bazovica Zvonimira Stipetića so se nam v bogatem in pestrem programu predstavili Mešani pevski zbor, folklorna in glasbena skupina, Luka Ortar, član Opere HNK Ivan pl. Zajc in vesela otroška skupina s Kekčevo pesmijo.

Ob tej priložnosti so bila podeljena tudi priznanja članom društva za dolgoletno aktivno delovanje.

Navdušena publika v polni dvorani je z bučnim aplavzom nagradila vse izvajalce, še posebej pa g. Jožeta Grlico, ki je že od samega začetka aktiven član Slovenskega doma KPD Bazovica.

Predsednik SKD Triglav Split, Cveto Šušmelj, je predsedniku KPD Bazovica Zvonimiru Stipetiću v imenu SKD Triglav Split, podaril idrijsko čipko z motivom "Mandala 2", ki jo je izdelala članica klekljarske sekcije SKD Triglav, Jana Čaleta.

Prireditel sta povezovala Eva Ciglar in Vitomir Vitaz.

Večer se je nadaljeval s prijetnim druženjem in pogovorom z gostitelji, predstavniki slovenskih društev na Hrvaškem in visokimi gosti iz Slovenije.

Dragi sonarodnjaki, dragi prijatelji želimo vam veliko uspeha še naprej in novih 70 let!

Nadežda Eterović

Dvajaset let delovanja Kulturnega društva Slovencev Dr. France Prešeren, Šibenik

V Šibeniku, starem Krešimirjevem mestu, v srcu s soncem okopane Dalmacije, ob šumenju valov, šelestenju dišečih borov, se je srečala skupina slovenskih zaljubljenec v pesem, poezijo, ročna dela in narodne običaje.

Bilo je to leta 1997. Od takrat vneto delujejo v sklopu Kulturnega društva Slovencev Dr. France Prešeren, Šibenik. Negujejo slovenske narodne običaje, slovensko ljudsko in umetniško pesem, zelo radi pa zapojejo tudi dalmatinske pesmi. Danes v društvu deluje več krožkov kot so : krožek Pridne roke, ŽPZ Prešernovke in planinski krožek Ljubitelji narave.

24.11.2017 so proslavili 20. obletnico obstoja. V čast temu dogodku je bila 14.11.2017 odprta razstava Pridne roke, kjer so razstavljeni izdelki istoimenskega krožka pod vodstvom **Jadranke Grbelja** in sicer ročna dela na temo Slovenija, Šibenik in razno. Razstava je bila odprta do 25.11.2017.

*Pridne roke so izdelale kravato
za Rudija Merljaka*

Slavnostno prireditev v Mestni knjižnici Juraj Šižgorić Šibenik je najlepše na kratko opisal nekdo v knjižnici, ko je rekel, da je društvo preraslo Šibeniško knjižnico, saj je bila ta večer res skoraj premajhna za vse prisotne.

Proslave so se udeležili visoki gostje: veleposlanica Republike Slovenije na Hrvaškem **dr. Smiljana Knez**, sekretar na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu **Rudi Merljak**, podžupan mesta **Paško Rakić**, predsednik Zveze slovenskih

društev na Hrvaškem **Darko Šonc**, predsednik Slovenskega kulturnega Društva „Triglav“ Split **mag. Cveto Šušmelj**.

Kot uvod v prireditev so Prešernovke zapele Prešernovo pesem Luna sije, **Simona Grgas Tucilo** pa je recitirala njegovo pesem V sili spomina. Tako so oddale čast največjemu slovenskemu pesniku, čigar ime nosi društvo in njihov pevski zbor.

Prireditev je vodila dolgoletna prijateljica našega društva **Nadja Malovrh** iz Vrhnik. Po uvodnem govoru predsednice društva **Karmen Donđivić**, ki je prvi predsednici društva Gabrijeli Mikulandra za njeno požrtvovalno delo v društvu izročila priznanje in zahvalnico, so društvu čestitali visoki gosti, vsi z iskrenimi željami, da bi društvo delovalo še naprej, saj prispeva k povezanosti dveh narodov, ne samo na področju kulture, temveč tudi na področju turizma in gospodarstva.

Program je bil obogaten s pesmijo in poezijo. **Prešernovke** so zapele pet pesmi, dve slovenski in tri hrvaške. Članica društva, pesnica in hkrati predstavnica slovenske manjšine za Šibeniško Knjinsko županijo **Mojca Bareša** je recitirala svoji dve slovenski in eno hrvaško pesem. Naslednja recitatorka je bila mlada članica društva **Kristina Polić**, učenka 7. razreda OŠ „Petar Krešimir četrti“ iz Šibenika. Predstavila se je s pesmijo Toneta Pavčka Preproste besede. Karmen Donđivić je v spomin na aktivno Šibeniško amatersko slikarko, igralko in pesnico **Nevo Šikić Baranović**, ki nas je lani po dolgi bolezni zapustila, prebrala dve njeni pesmi. Gospa Neva je bila velika prijateljica društva in je eno pesem posvetila Slovenkam v Šibeniku.

Nadja Malovrh je v imenu PD IC – MePZ Ivan Cankar Vrhnika izročila priznanje za 20-letno delovanje društva s pozdravi celega zbora in zborovodje gospoda **Lovre Groma**.

Mešani pevski zbor Slovenskega kulturnega društva „Triglav“ Split, pod vodstvom profesorice **Tatjane Kurajica** je zapel osem pesmi. Za konec so se jim pridružile še Prešernovke in skupaj so zapeli Venček slovenskih narodnih pesmi.

Po končani prireditvi se je slavlje nadaljevalo v prostorih društva, kjer so hrana in sladice krožka Pridne roke napolnile trebušček, prijetno druženje in pesmi pa so napolnile srce in dušo.

Mojca Bareša

KDOR VESELE PESMI POJE GRE PO SVETU LAHKIH NOG!

Nepozabno doživetje

Ekskurzija je bila zelo zabavna in zanimiva. Všeč mi je bil Pikin festival v Velenju, a posebno lepo je bilo v prenočišču, kjer smo prespali. V Sloveniji smo se imeli zares lepo, toda morali smo oditi v Zagreb. V Zagrebu smo obiskali živalski vrt, park, jezera in Muzej iluzij. V živalskem vrtu smo srečali veliko zanimivih živali, a muzej iluzij me je navdušil s smešnimi in nenavadnimi predmeti in sobami. Ekскурzija se je, kot vsako drugo potovanje s poukom slovenščine in slovenskim društvom, končala kot nepozabna avantura. Zelo rada bi z učiteljico Vero in ekipo to ponovila.

Leona Vukas

Najbolj všeč mi je bilo potovanje z vlakom s prijatelji in napeto zbiranje pečatov na Pikinem festivalu.

Jerko

Na festivalu, kjer smo bli ves sobotni dan in se super zabavali, je meni bilo najboljše iskanje in zbiranje štampiljk, jahanje na konju in različne delavnice. Z družbo pa smo na koncu za spomin vsi kupili Pikine opice.

V živalskem vrtu so mi bile najbolj všeč kobre in druge kače, male pisane žabe in opice ter zaspana družina levov. V Maksimiru smo v gozdu našli tudi kamnite stopnice z ornamentami. V Muzeju iluzij smo v ogledalih bili majhni in veliki, se vrteli na mestu, reševali uganke in zagonetke. Prehitro se je končal naš mali izlet o katerem pa smo se v nočnem vlaku nazaj domov še dolgo pogovarjali.

Roko

Bili smo na Pikinem festivalu v Velenju, ob Velenjskem jezeru. Tam je bilo čudovito. Na vsakem koraku so bile delavnice, izdelovali smo papirnate buče, vaze za cvetje iz plastenk, starinske okraske, vozili smo buče v samokolnicah, nekateri so se poskusili v lokostrelstvu, nekateri smo jahali konje. Spoznali smo delo gasilcev, vojaške poligone. Po kosilu smo se srečali s Piko Nogavičko in se z njo slikali. To je bil prekrasen izlet.

Paula

Meni je bil izlet zelo všeč. V Velenju na festivalu je bilo zelo zanimivo. Najbolj navdušil me je lunapark, ki ga tukaj nisem pričakoval. Zelo všeč mi je bil tudi šotor, v katerem je bilo veliko likovnih in drugih kreativnih delavnic. Tudi kosilo je bilo zelo okusno. Vse je bilo super, samo malo mi je smrdelo po tovarni Gorenje (to je bil vonj po premogu Premogovnika Velenje-op.u.). Mnoge zanimive vsebine na festivalu so me pritegnile, toda največ tega je bilo za mlajše otroke. Vseeno, bilo je zares zabavno in rad bi zopet šel na tak izlet.

Marin

Pika in splitski učenci slovenščine - Kekci odkrivajo podeželje

Na zadnji dan letošnjega vrelega poletja smo se učenci dopolnilnega pouka slovenščine v Splitu- Kekci odpravili na podeželje, v Slovenijo. Skupaj s Piko Nogavičko smo ga odkrivali na 28. Pikinem festivalu v Velenju.

Letošnja tema festivala »Pika odkriva podeželje« je bila očitno zelo dobro sprejeta, saj se je to soboto, 23. septembra

festival zaključil z rekordnim dnevnim obiskom.

Splitski otroci, učiteljica in spremljevalke smo zares uživali v sončnem popoldnevu in v pestro ponujenih vsebinah aktivno spoznavali podeželje, lepoto Velenjskega jezera, obdanega s prijaznimi zelenimi hribi in delček naše oboževane Slovenije, mojega rojstnega kraja.

Otroci so ustvarjali v kreativnih delavnicah, uživali v gledaliških, lutkovnih in glasbenih predstavah, umetniških četrtih, tematskih razstavah, športnih in pustolovskih dogodkih, jahali ter sodelovali v mnogih zabavnih in izobraževalnih dogajanjih na prostem.

Nepozabno.

Utrueni smo se po celodnevni razburjenosti in presenečenjih zazibali v sen v prelepem Prenočišču Mraz, v tišini, sredi gozda. Prijazna domačina Zlatko in Dora sta topla poskrbela za naše ugodje.

Zgodaj zjutraj nas je čakala nova avantura. Ob zadnjem pogledu na Celjski grad (obljubili smo mu, da ga obiščemo) smo se različnimi vlaki in tiri, v bitki s časom in zamudo vlakov, z bojaznijo pred napovedanim dežjem, popeljali proti Zagrebu.

Naše želje so bile uslišane. Nebo je bilo sicer preteče, toda odprlo je svoje dežnike in nas nagradilo z oblačnim,

suhim popoldnevom, ki smo ga preživel v Maksimiru. Srečanje z živalskim svetom je otrokom veliko doživetje, zelo lepo urejen Maksimir pa jim je ponudil tudi mnogo priložnosti za igro in sprehode.

Bolj razburljivega in zanimivega zaključka dneva in našega izleta si nismo mogli predstavljati. Priredil nam ga je Muzej iluzij na Ilici. V kalejdoskopu nenavadnih oblik, optičnih prevar, virtualnega sveta in igri ogledal so v njem preživeli tri večerne ure, sicer že zelo utrujenih nog, minile v hipu. Kar nismo se mogli ločiti od tega nadvse čarobnega mesta.

Nočno potovanje domov smo dosanjali vsak po svoje in srečno prispeli na prvi peron.

Prepričana sem, da vsega doživetega: srečanja s Slovenijo, z našo metropolo Zagrebom in njenimi zanimivostmi, predvsem pa prijateljskega druženja ne bomo nikoli pozabili.

Kruhek naš ljubi

V starih časih so naše mame in babice peklo kruh v krušnih pečeh, enkrat na teden za vso družino in za ves teden vnaprej. Brez konzervansov!

Kljub temu se tisti kmečki kruh ni nikoli pokvaril, ni čez tri dni splesnel. Mesile so ga v navadnih lesenih metrgah samo iz moke, kvasa, soli in vode. In ob takšnem kruhu so zrasli številni rodovi krepkih otrok, če ga je le bilo dovolj pri hiši.

Ob dnevih kruha so mladi peki Kekci tudi letos zamesili testo. Brez konzervansa, iz bele in črne moke, svežega kvasa,

soli in vode. Njihove šibke rokice so z vso močjo vrtele kuharice in poskušale vanj vnesti čim več mehurčkov in dobrih želja, da bo kruhek rahel, okusen, da bo testo lepo vzhajalo... in potem potrpežljivo čakali, da se dvigne.

Ko je testo vzklopelo do robov posode, se je začelo ustvarjalno delo. Spretni ročice so oblikovale fantazijske oblike malih pogačic, žemljic, polžev, kitk in kaj se ve česa vsega še ne. Na žalost te mojstrovine niso užile tople, po ognju dišeče domače peči. Minili so tisti časi. V segreti pečici sodobnega štedilnika so začeli kruhki kar hitro rumeneti. In omamno je zadišalo po kruhku.

No, tokrat pa niso bili na delu samo peki. Tudi mladi mesarji so mesili in naredili prave domače čevapčiče, saj samega kruha res ni mogoče več jesti.

Spečeni kruhek, čevapčiči pečeni in pojedina se je začela. Še nikoli nismo jedli tako dobrega kruha in tako okusnih čevapčičev. Nikoli. Nikjer. Res!

Muca Copatarica pozdravila Miklavža

Tudi letos nas je v prostorih društva obiskal Miklavž. Malo je letos pohitel, želel je namreč pozdraviti Muco Copatarico, ki je prišla med naše otroke iz Dubrovnika. Prinesla jo je Tanja Baletić iz Slovenskega društva Lipa Dubrovnik. Odlična lutkovna predstava je pritegnila tudi tiste najmlajše otročičke na prireditvi, pa so v njej aktivno sodelovali prav vsi. Tudi razumeli so lepo Mucino slovenščino, čeprav ne hodijo vsi k pouku, se naučili prijaznih besed: Hvala, prosim, oprostite, pospravi, pomagaj....

S pesmijo in recitacijami so otroci pouka slovenščine pozdravili Miklavža, vsem na ogled pa so postavili pano z novoletnimi čestitkami, zimskimi motivi na steklu in retrospektivo fotografskih zapisov z jesenskih dogajanj in aktivnosti.

Miklavž je med 50 otrok razdelil darove in se utrujen poslovil, otroci pa so tradicionalno okrasili novoletno jelko.

Novo na slovenskem knjižnem trgu

Ženska drugje

Vsestranska ustvarjalka, igralka, pesnica in pisateljica, režiserka, prevajalka in moderatorka, Boginja z zamudo, naša draga znanka **Maja Gal Štromar** je do zdaj napisala pet romanov, nazadnje *7 kg do sreče* (2015), *Potaknjenci* (2014), *Misli name, ko ti je lepo* (2011) in štiri pesniške zbirke.

Te dni je pri založbi GOGA izšla njena trinajsta knjiga, roman *Ženska drugje*.

Pri založbi so ponosni tudi na izid še enega čudovitega romana *Druga preteklost* **Vinka Möderndorferja** (na sliki z Majo Gal Štromar).

Družmirje.O

Pesniška zbirka, prelevljena v slikanico za odrasle; deset izbranih pesmi iz pesniške zbirke *Družmirje* (po izboru ilustratorke), je ilustrirala Jasmina Grudnik. Pesmi tematizirajo pogrezanje bivalnega okolja in vasi *Družmirje* v Šaleški dolini, ki se dogaja zaradi proizvodnje električne energije v Šoštanju. Dva uveljavljena umetnika: pesnik Peter Rezman ter slikarka Jasmina Grudnik v njej vsak na svojem ustvarjalnem področju združujeta umetniško moč kot odprtost, ki omogoča nove povezave in konstelacije.

Dno nima dna

V knjigarni Konzorcij v Ljubljani so 10. oktobra predstavili zbirko kratkih zgodb *Dno nima dna*, ki jo podpisuje priznani glasbenik in kantavtor Zoran Predin, a izšla je pri mariborski založbi Litera. V zbirki gre po Predinovi besedah za fikcijo, pomešano z osebami in dogodki, ki so pogojno tudi resnični, v njej pa ne primanjkuje sarkazma in črnega oziroma nekoliko drugačnega humorja. Obravnavane teme pa lahko v bralcu zbudijo aktualne asociacije. Predin sicer poleg 37 albumov podpisuje tudi zbirke uglasbenih besedil, zbirko anekdot, potopise ter dnevnike *Druga žena v haremu*.

Bralno sladostrastje....

Nisem mogla odmakniti pogleda z njega. Kratkega diha se je zaletaval v porumenele strani nekega romana. Hlatal je po meni neznani knjigi, po še neodkriti zgodbi, stran za stranjo. V roki je držal na robovih že precej ofucano knjigo rumenkastih mehkih platnic z naslovom *Même pour ne pas vaincre*. Z desnico je lomil krhko biskvitno testo in si košček, ki ga je nabodel na desertne vilice, pomikal k ustom, še vedno strmeč v strani knjige, počasi, da bi ne zgrešil ust, se popacal ali ranil, kdo bi vedel, in še počasneje, da bi ob tem ne izgubil vrstice na potiskani strani, ki ga je kot veriga priklenila nase. Z levico je močno pridrževal sredico knjige, s široko razprto dlanjo in pordelima mezincom in palcem potiskal stranici k mizi, da se knjiga ne bi nenadoma zaprla in ga opeharila za bralno sladostrastje. Sila knjige je bila močna, kot bi potiskala svoje strani proti nebu. Ujeta ptica, ki bi želela poleteti. Takšna je torej bitka med bralcem in pisateljem, sem pomislila.

(Odlomek iz knjige *Ženska drugje*, Maja Gal Štromar)

Borštnikov prstan letos Saši Pavček

Z letošnjim Borštnikovim prstanom so ovenčali dramsko in filmsko igralko Sašo Pavček, ki je dejavna tudi kot pesnica, esejistka in dramatičarka ter je redna profesorica na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo (AGRFT) v Ljubljani.

„Prejemnica letošnjega prstana v svoje igralske like vstopa oprezno, radovedno, občutljivo, z upanjem in strahom hkrati. Pa z neko neulovljivo melanholijo, svojo dobro znanko,... Morda lahko rečemo, da lahko le tako svoje vloge sploh oblikuje in hkrati z njimi sestavlja tudi lastno igralsko oziroma umetniško podobo, po kateri jo prepoznavamo in že skoraj 40 let spremljamo na odrskih deskah in radijskih valovih, na televiziji in filmu ali v pisani besedi,“ so žiranti zapisali v utemeljitvi. Med njenimi igralskimi kvalitetai so navedli disciplino, natančnost, zahtevnost, delavnost, invencijo in zvestobo.

Saša Pavček pravi, da Borštnikov prstan razume kot potrditev svojega dela, kar so ji omogočali predvsem njeni igralski kolegi in kolegice, in da Borštnikov prstan pojmuje kot nagrado delu v skupini. „Trenutno sem izpostavljena jaz, ker sem pač že toliko stara in imam za seboj veliko predstav, potem bo pa izpostavljen nekdo drug.“

Pripravila V.H.

Svet živi za dan ljubezni

Na deževen dan zapuščam Split in grem proti Sloveniji. Mejni prehod Bosiljevo in sem v Sloveniji. Čez Belo Krajino in Gorjance me začne sonce sramežljivo božati. Zaustavljam se in uživam v pogledu na Trdinov vrh in Žumberak na hrvaški strani.

Prva postaja je Westrova ulica v Novem Mestu in dogovor s sestrčno Marijo, da si gremo ogledat vinograd in zidanico v jeseni na Lubnu. Kozarec Cvička brez pečenih kostanjev, kot po navadi. Prelep pogled na doline in planine naokoli. Zvečer se zbira družina, saj je prišel stric iz Dalmacije. Pogovor je tekel tudi o oblubi, ki sem jo dal teti Mariji, da jo kot 100 letno, najstarejšo v družini Udovč, obiščem. Žal nas je pred kratkim zapustila, obluba pa dela dolg in drugo jutro po megli vozim

čez Šmarješke toplice, Mokronog do Tržišča. Ko se megla razide je v prijetnem sončnem dnevu lepo videti znane kraje v jesenskih barvah. Nadaljujem pot do Zg. Mladiča, kjer je moja sestrčna Anica Tratar. V pogovoru z njo sem zvedel, da samo jaz in moja družina v Splitu nadaljujemo z izvirnim priimkom po moški strani.

Vrnitev v Novo Mesto in nova obveza, obisk mojega prijatelja Bogovič Branka v Domu za upokojence Brežice. Branko je večkrat s pevskim zborom F. Bogovič obiskal naše društvo Triglav v Splitu. Solze sreče ob ponovnem srečanju so bile zame največje plačilo.

To je bil dan ljubezni, najlepši dan, ki ne mine nikdar.

Svet živi za dan ljubezni, dan, ki da ti vse in vse ti vzame.

Željko Udovč

NAJ ŽIVI GLASBA

MUSICA VIVA v Splitu

V župnijski cerkvi sv. Križa v Veli Varoši je 29. septembra 2017 nastopil Komorni zbor Musica Viva iz Tolmina. Na svojem popotovanju po Dalmaciji jih je v drugi najstarejši in eni od najbolj akustičnih cerkva v Splitu prijazno sprejel župnik Don Mihael. Iskrena hvala mu za pripravljenost.

Izredna interpretacija ubranih glasov mladih izvajalcev, subtilno izbran repertoar in virtuosno vodstvo zborovodkinje Erike Bizjak so polni cerkvi podarili čudovito glasbeno doživetje. Zares smo uživali. VIVA MUSICA!

Vera Hrga

Cerkev sv. Uršule na Uršlji gori

Romantično zaobljena na južni in drzno skalnata na severni strani je Uršlja gora prav iz vsake koroške vasi videti privlačno mikavna. Pridih mističnosti ji pridaja tudi podružnična cerkev sv. Uršule, ki je s svojo lego na 1699 metrih, najvišje stoječa cerkev v Sloveniji.

Cerkev sv. Uršule so začeli graditi kmalu po letu 1570, sezidana pa je bila v času protireformacije konec 16. stoletja in je rezultat trdega dela ter številnih donacij okoliškega prebivalstva. Stavba sv. Uršule predstavlja arhitekturno simbiozo med gotskimi in renesančnimi principi.

Kako in zakaj je nastala cerkev na Uršlji gori se na Koroškem iz roda v rod šepetajo različne zgodbe. Naj pa vam namignemo, da se je, prav blizu današnje cerkvice, na jelenovem pašniku, Sv. Uršuli udrla noga v skalo. Vdolbina v kamnu je ostala vse do danes in če želite, da vas noge ne bodo nikoli več bolele, vam predlagamo, da vanjo vtaknete svojo nogo. Pri tem previdnost naj ne bo odveč, saj se bojda rado zgodi, da noga noče tako zlahka iz vdolbine kot pa je smuknila v njo!

Opis povzet po: Koroški pokrajinski muzej (www.kpm.si)

Nikoli mi ni torta boljše izpadla.

Spomenik ženski, ki išče ključe v torbi

Takole se moramo tehtati po praznikih

PA ŠE NEKAJ O JEZIKU

Interesne govorice

»Stari, a maš **spimpan** avto?«

»A misliš tega na **Prešercu**? Ne, ti si čist **zblojen**!«

»Ja, tega. Se mi mudi, **ajde**. Te pokličem na **mobilca**.«

Krepko obarvane besede v zgornjem dialogu so slengizmi, ki jih uvrščamo med interesne govorice.

Interesne govorice so različica jezika s posebnim besediščem in izraznimi načini, pa tako jezik ljudi istega poklica imenujemo žargon, jezik ljudi iste starostne skupine je **sleng**, jezik skrivnih skupin pa se imenuje **argo**. Prav zaradi teh drug drugega včasih sploh ne razumemo, pa čeprav vsi govorimo slovensko, medtem ko se pripadniki skupine razumejo odlično.

Primeri slengovskih izrazov:

- spimpat → urediti, prenoviti, polepšati
- čupati → trgati, puliti
- zblojen → zmeden in zadet
- trandža → transvestit
- afračn → zadirčen, nesramen
- bolonc → bolonjski študij
- alkič → alkoholik, alkoholna pijača
- kao → kot da
- ajde → poziv k premiku, pozdrav

Rudarski žargon

- furet → nakopani premog
- hangertkolm → najbolj kvaliteten del premoga
- knepar → majhna količina eksploziva
- marko → stroj za navijanje verige
- upava → prečni odkop v jami

Profesorski žargon

- šus, cvek, kol, špon → nezadostna ocena
- zakoličiti, šutniti, kecniti → pisati nezadostno oceno
- pasti, cepniti, rukniti, pogrniti, zglajzniti → ne opraviti izpita
- plonkati → goljufati pri preizkusu znanja
- plonkec → listek z učno snovjo, namenjen goljufanju pri preizkusu znanja
- piflati → zavzeto se učiti, učiti se na pamet
- piflar → zelo zavzet učenec, kdor se uči snov na pamet brez razumevanja
- špricati → izostati od pouka
- kontrolka → preizkus znanja
- prfoks → profesor

Kirurški žargon

- vsi oprani → izraz, ki pomeni, da je vse osebe v operacijski sobi v sterilnih oblačilih in pripravljeno na začetek operacije
- hemangiom → žilna malformacija
- EMG (elektromiografija) → elektrodiagnostične preiskave perifernega živčevja

Interesne govorice – argo

Argo je jezik skrivnih združb, ki so razvile poseben način izražanja, da jih širša javnost ne bi razumela. Gre za jezik marginalnih skupin, kot so kriminalci, tatovi, prostitutke, berači. Med vsemi interesnimi govoricami je argo najslabše raziskan in poznan, kar pa je glede na njegovo vlogo in pomen pravzaprav razumljivo.

- Ti lobov kumerč, nihto na stenijlongov te, scer zna grilc z bincgarjeprvolhat in te unemat. → Ti slab človek, nikar ne stoj dolgo tu, sicer bi znal birič z vojaki priti in te odpeljati.
- Kdo te je v to šrencencoprtnov? → Kdo te je v ječo pripeljal?
- Kaj's pa lobovgaumohov? → Kaj slabega si naredil?
- Jest tega po rufajn še nihto na knajsam. → Jaz tega po imenu še ne poznam.
- Če si kaj unemov, al kej drujgalobovgaumohov, hibej per frogajn, da se nihto ne zašmalaš. → Če si kradel ali kaj drugega hudega storil, pazi pri izpraševanju, da se ne zagovoriš.
- A, nihto se na bojej, na bom pregrandovšmal. → A ne boj se, jaz ne bom preveč povedal.

Je tu vse lepo in prav?

Ustvarjalno...

veselo...

zanimivo!

Lepa dekleta

Za dobrim konjem se...

Vau, jih vidite...?

Na Ljubanskem gradu

Srečanje s splitsko študentko v Ljubljani

O Romeo, zakaj si Romeo?

Masterchef

Da poskusim, če so dovolj slani

Brez dela ni jela